

KOBİ'ler ve teknoloji sorunları [III]

Aykut Göker

Firmaların **kümeleşmeleri** [clustering] ve **yerel ağlar oluşturmaları** [networking], teknolojik yeniliklerin etkileşim yoluyla yayılması açısından uygun bir ortam yaratır. Bu aynı zamanda, **rekabet içinde işbirliğini** (rekabet öncesi ortak araştırma vb.) kolaylaştırır. Sözünü ettiğim **Bologna Bildirisi**'nde, KOBİ'lerin kümeleşerek yerel ağlar oluşturmalarını kolaylaştırmak için şu tavsiyelerde bulunuluyor:

1. Özel sektörü, sivil toplum örgütlerini, kamu yönetiminin farklı düzey ve sektörlerini içine alan ortaklıklar kurulabilir; bu tür ortaklıkların kurulması kolaylaştırılabilir.
2. Yerel kümeleşmelerin ve yerel ağların geliştirilmesinde, öncülüğü özel sektör yapmalı; kamu sektörü ise, ulusal ve yerel öncelikleri göz önünde tutarak, katalizör görevi görmelidir. Örneğin, kamu sektörü, [bölgenin özelliğine göre] uygulayacağı teşvikler ile özel sektörün [o bölgedeki] yatırımlarını, başlangıç aşamasında sağlayacağı finansman desteğiyle de [o bölgede] yenilikçi girişimlerin ortaya çıkmasını kolaylaştırabilir; alınan sonuçları değerlendirerek gerekli yönlendirmeleri yapabilir.
3. [Yerel] kamu ve özel sektör [şemsiye] kuruluşları [sanayi odaları vb.], mevcut ya da embriyon halindeki kümeleşmelerin büyümesini güçlendirmek için, küçük ya da yeni kurulan şirketlerin bölgede yerleşmelerini, iletişim ve ulaştırma altyapısına erişmelerini, üniversite-sanayi işbirliğinde yerel uzmanlık alanlarının doğmasını, belli amaçlara yönelik enformasyonun bölgede yayılmasını kolaylaştırabilirler; ayrıca, girdileri sağlayan firmaların bir ağ üzerinde toplanmalarını, teknik destek, eğitim-öğretim ve benzeri hizmetler veren, ortak kullanıma açık kolaylık birimlerinin oluşmasını teşvik ederek bölgelerine üstünlük kazandırabilir ve o bölgede yatırım yapmayı çekici hale getirebilirler.

Elektronik ticaret (e-ticaret) yeni bir teknolojik imkândır. Bildiride, e-ticaretin, KOBİ'ler için hem yeni fırsatlar hem de yeni tehditler yarattığına işaretlerle, şu hususların dikkate alınması tavsiye edilmektedir:

1. Enformasyon ve telekomünikasyon teknolojileri ve e-ticarete ilişkin yol gösterici, düzenleyici ve teşvik edici kural ve araçlar, yürürlüğe konmadan önce, KOBİ'ler açısından da tam bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.
2. KOBİ'lerin, izleyecekleri iş stratejilerini belirlemeden önce, Enformasyon Toplumu'nun, Internet kullanımı ve e-ticaretin, kendilerine ne gibi yararlar sağlayacağı konusunda, daha fazla bilgi sahibi olabilmeleri için: (a) e-ticarete ilişkin fırsat ve tehditler konusundaki bilgilerin yayılması teşvik edilmeli; (b) yasalardaki, kâğıt ortamında yürütülen ticarî işlemlere göre düzenlenmiş, ancak elektronik ortamda yürütülecek işlemler için bir engel teşkil eden, hükümler ve yeni firmaların kurulup geliştirilmesindeki idarî engeller kaldırılmalı; (c) yüksek kalitede bir şebeke (ağ) altyapısı için rekabet güçlendirilmeli; ve (d) KOBİ'lerin kamu idaresiyle olan işlemlerinde, Internet'ten yararlanmaları sağlanmalı ve kamu tedariki ile ilgili işlemlerde, elektronik ortamdan yararlanılması, KOBİ'lere de eşit erişim imkânı sağlanacak biçimde geliştirilmeli.
3. KOBİ'lerin e-ticarete katılmalarının artması için: (a) iş çevrelerinin, enformasyon ve telekomünikasyon teknolojilerinin kullanılması ve e-ticaretin yaygınlaşmasını teşvik edici yöndeki girişimlerinin önünü açıcı bir ortam yaratılmalı; örneğin, gösterim

(demonstrasyon) ve eğitim merkezlerinin kurulması, pilot projeler geliştirilmesi teşvik edilmeli; (b) belgelendirme, doğrulama ve işlem güvenliği ile mahremiyetin ve tüketicinin korunması için, etkin ve kolay kullanılabilir sistemlerin geliştirilmesi teşvik edilmeli ve e-ticaret için, fikrî mülkiyet hakları, standartlar, rekabet, vergilendirme gibi alanlar da dâhil olmak üzere, çekici bir iş ortamının yaratılması sağlanmalı; ve (c) KOBİ'lerin, anlaşmazlıklarını mahkemeye gitmeksizin ve aşırı masraf ya da bürokratik yük altına girmeksizin çözebilecekleri mekanizmalara erişmelerine izin veren, yasal açıdan önlerini görebilecekleri, ilke ve kuralları belli, tutarlı ve açık bir e-ticaret ortamında çalışabilmeleri sağlanmalı.

Bu tavsiyeler ışığında Türkiye'de neler yapıldığını yine birlikte anlamaya çalışacağız.

agoker@ttgv.org.tr

CBT, 15 Aralık 2001.